
Sztynwag, st. 4, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/28

Informator Archeologiczny : badania 34, 53-54

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

- osadnictwo z epoki neolitu: kultura pucharów lejkowatych (KPL), kultura amfor kulistych (KAK), kultura ceramiki sznurowej (KCSz)
- osadnictwo ze schyłkowego neolitu i wczesnej epoki brązu (SN, WB) – kultura iwieńska (KI), kultura trzciniecka (KT)
- osadnictwo z wczesnej epoki żelaza i okresu lateńskiego (Ha-La)
- ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
- osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne

Prace badawcze na stanowisku prowadzone od 26 czerwca do 18 sierpnia 2000 r. oraz od 6 września do 11 września 2000 r. (odcinek A) na podstawie umowy między Agencją Budowy i Eksploatacji Autostrad a Uniwersytem im. Mikołaja Kopernika; jako kolejne stanowisko badane na odcinku autostrady A1 na terenie woj. kujawsko-pomorskiego. Stanowisko podzielono na 2 odcinki badawcze: A i B. Badaniami kierowali (autorzy sprawozdania) mgr Aleksandra Kujawa (odcinek A) i mgr Andrzej Dokowski (odcinek B). Obszar stanowiska określono na 1,60 ha, poszerzono z preliminowanych 75 (w obrębie pasa autostrady) do 146,90 ara, z czego 55,50 ara przypadło na odcinek B w związku z rozszerzeniem przestrzeni reliktywnej poza obszar preliminowany. Obszar stanowiska na odcinku B poszerzono w kierunkach: zachodnim i południowo-zachodnim oraz północno-wschodnim i południowym na odcinku A.

Odcinek A

Rozpoznano ogółem 680 obiektów, w tym 435 obiektów jamowych, zróżnicowanych pod względem kształtu, wymiarów, struktury wypełnienia i pierwotnego przeznaczenia (daje to średnią 4,76 obiektu na ar) oraz 245 negatywów posłupowych. Pobrano 46 prób glebowych, 41 prób węglowych, 1 próbę ziarna i 1 polepy. Zarejestrowano 6 warstw kulturowych:

– warstwa I – pozyskano liczny materiał krzemienisty (w tym wydzielono: rdzeń, narzędzie, 2 wióry, 7 krzemieni ze śladami obróbki), niewielką liczbę fragmentów naczyń ceramicznych (ze stropu warstwy pozyskano materiał późnośredniowieczny i z okresów Ha-La; ze spągu warstwy 1- KAK, SN) oraz 2 kamienie ze śladami obróbki,

– warstwa II – moneta, materiał ceramiczny późnośredniowieczno-nowożytny oraz materiał krzemienisty, z którego wydzielono: rdzeń, 2 narzędzia, 2 krzemienie ze śladami obróbki,

– warstwa III – materiał ceramiczny silnie przemieszany; dominuje KPL (wyraźnie czytelna w południowej części stanowiska), a także KAK, KCSz, SN, Ha-La oraz materiał nowożytny i współczesny. Wydzielony materiał krzemienisty: wiór, 6 krzemieni ze śladami obróbki. Pozyskano również: siekierkę kamienną, osełkę, 3 rozcieracze, płytkę szlifierską, 8 kamieni ze śladami obróbki, kubek metalowy (wtórnie). Warstwa znacznie zniszczona przez orkę, humus współczesny i działalność człowieka (pokaźna liczba obiektów współczesnych),

– warstwa IV – materiał ceramiczny KPL i SN, na złożu wtórnym nowożytny,

– warstwa V – nieliczny, ale różnorodny materiał ceramiczny: KPL, KCSz, WB, Ha-La, późnośredniowieczny i nowożytny,

– warstwa VI – materiał ceramiczny, głównie późnośredniowieczny, nowożytny i współczesny, a także kilka fragmentów KPL i materiały krzemienne.

Według wstępnych ustaleń w trakcie badań wykopaliskowych wyróżniono następujące fazy zasiedlenia stanowiska:

– kultura pucharów lejkowatych (KPL) – osada: 45 obiektów, 714 fragmentów ceramiki, 3 rozcieracze, 8 kamieni ze śladami obróbki, płytka szlifierska, osełka, 3 siekierki kamienne, wiór krzemienisty, rdzeń krzemienisty, 5 krzemieni ze śladami obróbki,

– kultura amfor kulistych (KAK) – osada: 5 obiektów, 42 fragmenty ceramiki,

– kultura ceramiki sznurowej (KCSz) – osada: 1 obiekt, 66 fragmentów ceramiki,

– schyłkowy neolit/wczesny brąz (SN/WB) – osada: 8/5 obiektów, 143/71 fragmentów ceramiki,

- okres halsztacko-lateński – osada: 9 obiektów, 168 fragmentów ceramiki,
- okres wpływów rzymskich – ślad osadnictwa; 9 fragmentów ceramiki,
- późne średniowiecze – osada: 2 obiekty, 214 fragmentów ceramiki,
- późne średniowiecze/nowożytność – osada: 160 fragmentów ceramiki,
- okres nowożytno-współczesny – osada: 105 obiektów, 283 fragmentów ceramiki,
- współczesność – osada: 95 obiektów, 67 fragmentów ceramiki.

Stanowisko jest silnie zniszczone orką, szczególnie w części N i NW (odcinek A), gdzie warstwa orna zalega bezpośrednio na piaszczystym calcu. Warstwy kulturowe cechują się silnym przemieszaniem materiału zabytkowego.

Odcinek B

Warstwa I – 25 fragmentów ceramiki, 6 krzemieni – dominują materiały KPL z elementami Ha-La – północno-centralna część odcinka B stanowiska 4,

warstwa II – 287 fragmentów ceramiki, 15 krzemieni, chronologia PS – nowożytna, zalegająca ponad warstwami I i II – północno-wschodnia część odcinka B stanowiska 4,

warstwa III – 3047 fragmentów ceramiki, 331 krzemieni, 136 fragmentów kości, 59% zabytków uznano za wydzielone, dominuje materiał KPL, nieliczne zabytki Ha-La – środkowa południowa i północno-wschodnia część odcinka B stanowiska 4,

warstwa IV – 266 fragmentów ceramiki, 55 krzemieni, dominuje materiał Ha-La, występują materiały: KPL, SN-WB, WB (KI, KT) – północno-zachodnia część odcinka stanowiska 4,

warstwa V – 40 fragmentów ceramiki, 2 krzemienie, warstwa nowożytna zalegająca nad warstwami IV i III – wystąpiła w kontekście drogi, która przebiegała równoległe do południowo-zachodniej preliminowanej granicy stanowiska.

Całość omawianego obszaru pokrywały warstwy kulturowe.

Rozpoznano 476 obiektów jamowych, 124 negatywy posłupowe – obiekty zróżnicowane pod względem kształtu, wymiarów, struktury wypełniska i pierwotnego przeznaczenia (daje to średnią 8,6 obiektu „jamowego” i 10,8 ogółem obiektów na ar). Znaczna ich część zalegała pod warstwą orną, natomiast pozostałe były związane z warstwami kulturowymi. Spośród obiektów „jamowych” w 228 wystąpił materiał ruchomy (48%). Większość obiektów stanowiły nieokreślone jamy gospodarcze, natrafiono na ślady obiektu mieszkalnego KPL (obiekty występujące w związku funkcjonalnym z obiektem nr 50) oraz ślady paleniska.

Czas użytkowania badanego obszaru określono na podstawie materiałów zabytkowych, głównie ceramiki naczyniowej. Stwierdzono ślady zasiedlenia z okresu neolitu KPL (faza IIIc), KAK, SN, SN-WB, wczesnej epoki brązu KT, okresu halsztacko-lateńskiego, późnego średniowiecza i czasów nowożytnych. Dominuje materiał KPL (56,6% obiektów z materiałem stanowiły czyste obiekty KPL).

Pozyskano 7933 fragmenty ceramiki naczyniowej, 793 krzemienie, 3919 fragmentów polepy, 380 fragmentów kości. Ponadto wśród zabytków wydzielonych na uwagę zasługuje zbiór siekierokamiennych i krzemienianych (8), fragmenty toporka kamiennego, miniaturowe naczynia ceramiczne (2), fragment łyżki ceramicznej, fragment żarna, liczne fragmenty „osełek”, rozcieracze, ostroga żelazna. Na szczególną uwagę zasługuje fragment ceramicznej zawieszki ze śladami ornamentu. Pobrano 92 próby glebowe oraz 23 próby węglowe. Nie potwierdzono występowania materiałów z paleolitu schyłkowego.

SZYNYCH, st. 12, gm.
Grudziądz, woj. kujawsko-
pomorskie, AZP 31-44/27

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury oksywiekiej z młodszego okresu przedrzymskiego
- osada z okresu nowożytnego